

**ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR HET MILIEUEFFECTRAPPORT
RECREATIEGEBIED HYPECO-TERREIN TE VINKEL**

23 MAART 2001

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	2
3.1 Probleemstelling	2
3.2 Doel.....	2
3.3 Beleid en besluitvorming.....	3
4. VOorgenomen ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 Algemeen	4
4.2 Alternatieven	5
4.2.1 Nulalternatief.....	5
4.2.2 Inrichtingsalternatieven of - varianten	6
4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	6
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU.....	7
5.1 Te behandelen aspecten.....	8
5.1.1 Water en bodem	8
5.1.2 Natuur, landschap en cultuurhistorie	8
5.1.3 Recreatie en andere gebruiksfuncties.....	9
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	9
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	9
8. EVALUATIEPROGRAMMA.....	10
9. VORM EN PRESENTATIE.....	10
10. SAMENVATTING VAN HET MER.....	11

1. INLEIDING

Libéma Beheer B.V. (verder aangeduid met 'Libéma') heeft het voornemen om het terrein van het voormalige pluimvee-instituut Hypeco te ontwikkelen tot een gebied met de functie verblijfsrecreatie. Het terrein is gelegen in de gemeente Maasdonk, en grenst aan het – bestaande - vakantiepark Vinkeloord en het dagrecreatiepark Autotron; beide worden geëxploiteerd door Libéma. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ruim 24 ha. Gezien het gegeven dat het gehele terrein – met uitzondering van een deel van de zuidelijke 'punt' - gelegen is binnen een gevoelig gebied¹ en het totale oppervlak van het plangebied meer dan 20 ha beslaat, geldt voor de beoogde activiteit de verplichting tot milieueffectrapportage (m.e.r.) (activiteit C 10.1).

Bij brief van 17 januari 2001 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport². De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Streekwijzer van 19 januari 2001³.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

De Commissie heeft tevens kennis genomen van de volgende rapporten: Integrale visie recreatieve inrichting van het voormalige Hypeco-terrein (oktober 1996), Inrichtingsplan "Recreatieve inrichting Hypecoterrein" (oktober 1996), voorontwerp bestemmingsplan Vrijetijdspark Vinkeloord (januari 1998) en het advies van de PPC inzake het voorontwerp bestemmingsplan (juli 1998).

¹ Het betreft hier een grondwaterbeschermingsgebied, dat is aangewezen bij provinciale verordening.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁵ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De belangrijkste aspecten voor het op te stellen MER zijn:

- de invloed van de voorgenomen activiteit op de waterhuishouding in zijn algemeenheid en de grondwaterwinning “Nuland” in het bijzonder;
- een onderbouwing van de behoefte aan verblijfsrecreatie;
- een beschrijving van het karakter van het verblijfsrecreatiepark en een duidelijke definiëring van de aard van het gebruik, mede in relatie tot de aangrenzende bestaande recreatievoorzieningen Autotron en Vinkeloord.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

De aanleiding en de ontwikkelingen die tot het initiatief hebben geleid moeten worden beschreven. In het MER dient te worden aangegeven waarom gekozen is voor het ontwikkelen van een verblijfsrecreatieterrein, naast het bestaande complex van Vakantiepark Vinkeloord. Dit dient onderbouwd te worden met een vraag-aanbodanalyse, rekening houdend met de positie van bestaande Libéma-voorzieningen ter plaatse en de te verwachten ontwikkelingen in de verblijfsrecreatieve sector in het algemeen en in Midden-Brabant in het bijzonder, met accent op de aard van de voorzieningen die de initiatiefnemer voor ogen heeft (gethematiseerde verblijfsrecreatie met onder andere vrijstaande bungalows).

3.2 Doel

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van het doel (of de doelen) worden afgeleid. Daarbij moeten ook de doelen ten aanzien van milieubescherming en -verbetering worden aangegeven, zodat duidelijk wordt welke ruimte de gestelde doelen laten voor het ontwikkelen van alternatieven.

Voor het beoordelen van de te leveren milieuprestatie van het recreatiegebied dienen de doelen toetsbaar te zijn (waar mogelijk kwantitatief en met duidelijke maatstaven). Het verdient aanbeveling prioriteiten in doelen te expliciteren en de afhankelijkheden tussen doelen zo veel mogelijk aan te geven. In ieder geval dient te worden ingegaan op:

- de doelstelling voor recreatie op lokaal en regionaal niveau (inclusief preventie van permanente bewoning in verblijfsvoorzieningen);
- de doelstelling op landschappelijk en ecologisch gebied en overige milieudoelstellingen;
- mobiliteitsdoelen;
- de doelstelling met betrekking tot de waterkwaliteit in relatie tot gebruiksfuncties (waaronder de winning van grondwater voor drinkwaterbereiding).

In § 1.6 van de startnotitie zijn al enige elementen voor deze doelstellingen opgenomen. Het verdient verder aanbeveling de doelgroepen nader te specificeren⁶.

3.3 Beleid en besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (zoals ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies) gelden bij dit voorname. Verwijs hierbij naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Een aanzet hiertoe staat al in hoofdstuk 5 van de startnotitie. Het overzicht dient uitgebreid te worden met beleid op het gebied van water ('water als medeorderend principe')⁷.

Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het studiegebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen. Besteed daarbij in ieder geval aandacht aan:

- het grondwaterbeschermingsgebied van pompstation Nuland;
- de ecologische verbindingszone (Groote Wetering) en het natuurkerngebied (de Hooge Heide) ten zuiden van het plangebied;
- het waardevolle cultuurlandschap Midden-Brabant.

De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten eveneens worden aangegeven. Tevens moet beschreven worden welke maatstaven voor de afweging van alternatieven⁸ (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het milieubeleid worden ontleend.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het vaststellen van een bestemmingsplan. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

⁶ De (milieu)effecten kunnen verschillen per doelgroep. Verder kan gedacht worden aan speciale doelgroepen die goed aansluiten op het gekozen thema voor de voorgenomen activiteit, bijvoorbeeld gehandicapten (omgang met paarden en pony's werkt therapeutisch positief op geestelijk-, visueel- en motorisch gehandicapten).

⁷ Het Waterschap de Aa geeft in inspraakreactie nr. 6 (bijlage 4) al twee concrete uitgangspunten: (1) na realisering van de nieuwe plannen mag het water dat op het gebied valt niet sneller worden afgevoerd dan voorheen, en (2) het te ontwikkelen terrein dient getoetst te worden aan de strategische visie en het waterbeheersplan van het waterschap.

⁸ Zie ook hoofdstuk 6 van dit advies.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Het kan zinvol zijn om deze beschrijving te baseren op deelactiviteiten. Ook bij het zoeken naar alternatieven kan het zinvol zijn uit te gaan van een analyse van de voorgenomen activiteit in deelactiviteiten.

De keuze van de alternatieven moet worden gemotiveerd. In het MER zijn vooral de milieuargumenten voor deze keuze van belang. Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven. Beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is verplicht.

Verder verdient het aanbeveling om onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg) en in de gebruiksfase (gebruik en beheer). Bij het ontwikkelen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven dient aandacht te worden besteed aan de volgende aspecten.

Realisatie

Ruimtelijke inpassing

- begrenzing van de locatie; goede duidelijke kaart (de kaartjes in de startnotitie zijn te klein van schaal en sterk gedateerd); de ligging ten opzichte van onder andere kerngebieden en ecologische verbindingzones;
- inpassing van bestaande ecologisch en/of landschappelijk waardevolle elementen;
- de ruimtelijke inrichting van het terrein:
 - aantallen, ligging en schetsen van de diverse typen voorzieningen (waaronder bungalows), centrale gebouwen; servicegebouwen (receptie, horeca, plaza, zwembad);
 - huisvesting paarden en andere manege- en ruitervoorzieningen (stalling trailers, koetsen) en paardenmestverwerking;
 - vormgeving en uitvoering van de groen- en waterstructuur⁹;

⁹ In de startnotitie staat vermeld dat het plangebied wordt voorzien van een dichte boomsingel/houtwal. In het MER dient dit in meer detail beschreven te worden (bijvoorbeeld de breedte en inrichting van de natte of droge singel). Ook de ter verhoging van de ecologische kwaliteit in de startnotitie aangehaalde verdere uitbreiding van het watersysteem dient te worden geconcretiseerd. Duidelijk moet worden welke ingrepen gepland gaan worden die een invloed op het grondwater of oppervlaktewater kunnen hebben (waaronder graven of dempen van sloten, aanleg van riolen, infiltratievoorzieningen).

- interne ontsluiting voor gemotoriseerd verkeer, fietsers en voetgangers, en parkeervoorzieningen (geconcentreerd parkeren of parkeren bij bungalows en andere verblijfsvoorzieningen);
- nutsvoorzieningen, inclusief eventuele uitbreiding rioleringssituatie (volgens het voorontwerp bestemmingsplan is de bestaande capaciteit ontoereikend), hemelwaterafvoer, openbare verlichting, brandveiligheidsvoorzieningen, waterzuivering, geluidsinstallatie;
- externe ontsluiting zowel vóór als na de beoogde uitbouw van de N50/A59; aantal extra te verwachten verkeersbewegingen; modal split;
- calamiteitsroute(s) en dienstontsluitingen.

Aanleg

- wijze van bouwrijp maken, omvang en diepte van vergravingen en/of ophogingen en de veranderingen in de waterhuishouding;
- bouwwijze en materiaalgebruik in relatie tot duurzaam bouwen;
- installaties voor energie- en watervoorziening en behandeling van afvalstromen;
- aanleg van verhardingen, behandeling afvoer hemelwaterafkomstig van verontreinigde oppervlakken (zoals wegen en parkeerplaatsen) en niet-verontreinigde oppervlakken;
- fasering, duur van werkzaamheden en de periode waarin deze worden uitgevoerd.

Gebruik en beheer

- de exploitatiewijze: openstelling (gehele jaar?), aankomst- en vertrekdagen (in verband met mogelijk samenvallen met pieken in woon-werkverkeer), verwachte bezetting, piekbezetting, totaal aantal overnachtingen;
- congressen, seminars, feesten, partijen en andere evenementen op het terrein zelf of waarbij de nieuwe voorzieningen betrokken worden (evenementen in Vinkeloord en Autotron);
- drooglegging en ontwatering: ontwateringsdiepte onder recreatiewoningen, wijze waarop grondwaterstanden worden beheerst (drainage, sloten) en te verwachten afwateringshoeveelheden;
- energiegebruik, afvalverwijdering;
- beheer van de groene (ecologische) zone en de organisatie van het groenen afvalbeheer (inclusief zwerfvuil);
- (tijdelijke) mogelijkheden om bezoekersvoorzieningen te delen met Vinkeloord en Autotron (bijvoorbeeld parkeervoorzieningen).

4.2 Alternatieven

4.2.1 Nulalternatief

De – deels nog in te vullen – doelen van de initiatiefnemer kunnen naar de mening van de Commissie niet worden bereikt zonder de voorgenomen activiteit. Er is naar haar mening dan ook geen reëel nulalternatief. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen.

4.2.2 Inrichtingsalternatieven of - varianten

De Commissie adviseert om te onderzoeken of aan de hand van de in § 4.1 genoemde aandachtspunten alternatieven voor de aanleg en het gebruik van het recreatiepark onderscheiden kunnen worden. De belangrijkste variabelen zijn hierna nogmaals opgenomen:

1. voorzieningen zelf:

- hoge of lage bebouwingsdichtheid;
- dimensie en vormgeving bebouwing;
- aard van verhardingen, en andere voorzieningen;
- materiaalkeuze.

2. natuur en landschap

- inrichting en uitvoering van groenvoorzieningen, landschapselementen, grasvelden, waterpartijen en waterlopen, ingrepen in reliëf, waterpeilen;
- accentueren versus camoufleren;
- gebruik meststoffen, bestrijdingsmiddelen, groen- en waterbeheer.

3. milieuvoorzieningen

- waterzuivering, alternatieve energie;
- verkeersvrije uren, witte fietsen in park, snelheidsbeperkingen, parkeervoorzieningen.

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

Het is belangrijk om doelgericht een mma te ontwikkelen. Dit vraagt een open en creatieve houding. De Commissie adviseert om in dit ontwikkelproces vooral aandacht te besteden aan de volgende kansrijke elementen:

- materiaalkeuze bouw, verhardingen;
- nuttig gebruik van hemelwater en gezuiverd water;
- zonne-energie of andere alternatieve energiesystemen;
- milieuvriendelijk transport van en naar Autotron en Vinkeloord en eventueel NS-station Rosmalen, bijvoorbeeld – in aansluiting op het thema “paard” - per koets, huifkar of paardentram.

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied¹⁰, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. In ieder geval dient ingegaan te worden op de mogelijke ontwikkelingen op pompstation Nuland van de Waterleidingmaatschappij Oost-Brabant (WOB)¹¹. Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt¹².

Studiegebied

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (bijvoorbeeld bodem, water, landschap, ecologie, verkeer) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden (zie de opsomming in § 3.3) en objecten.

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;

¹⁰ Hoewel formeel gezien geen vereiste, is het wenselijk eveneens in te gaan op de recente historie van het Hypeco-terrein, met name de uitgevoerde sanering (asbest, kippenstallen).

¹¹ De WOB overweegt om de winning Nuland aan te passen: minder onttrekking in het diepe watervoerende pakket (vanwege lokale verzilting) en meer onttrekking in het middeldiepe watervoerende pakket. Dit kan consequenties hebben voor de grondwaterstanden ter plaatse van de voorgenomen activiteit en evenzo kan het (kwaliteits)effect van de voorgenomen activiteit op de winning hierdoor groter worden.

¹² Dit dient zeker overwogen te worden voor het al dan niet realiseren van de A59.

- per milieugevolg moet worden beschreven of het omkeerbaar is (bijvoorbeeld de vermindering van de grondwateraanvulling door de aanleg van verharde oppervlakken die afwateren op een gemengd rioleringsstelsel);
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed (bijvoorbeeld verbetering van de bodemkwaliteit en vermindering van de emissie van nutriënten);
- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.

5.1 Te behandelen aspecten

5.1.1 Water en bodem

- Beschrijf de geohydrologische situatie (in termen van grondwaterstanden, grondwaterstromingen en grondwaterkwaliteit) en de veranderingen in het hydrologisch systeem en het waterbeheer (natter, droger, mate van verharding, aanwezigheid kwel, nieuwe waterpartijen en waterlopen ont- en afwatering): effecten op de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater (door verdwijnen landbouw met bemesting en incidentele cross- en 4x4-activiteiten) en de te verwachten invloed op de voeding naar het grondwater en de afvoer van hemelwater;
- Ga specifiek in op de effecten op de waterwinning, gebaseerd op hetgeen voor waterkwaliteit- en kwantiteit wordt ingeschat (zie voorgaand punt);
- Beschouw het risico op calamiteiten, gezien het feit dat er sprake is van een grondwaterbeschermingszone;
- Geef inzicht in de grondbalans en beschrijf de effecten daarvan en beschrijf de bodemkwaliteit.

5.1.2 Natuur, landschap en cultuurhistorie

- Beschrijf kort en bondig de (veranderingen in de) aquatische en terrestrische flora, vegetatie en fauna en het voorkomen van bijzondere biotootypen en alle voorkomende Rodelijstsoorten¹³;
- Beschrijf kort de (veranderingen in de) landschapsecologische relaties binnen het plangebied en de relaties van het plangebied met het omliggende gebied;
- Ga in op eventuele nieuwe barrières voor fauna, nieuwe mogelijkheden voor natuur door onder andere aanleg van milieuvriendelijke oevers en plas-drasgebieden (bijvoorbeeld mantel- en zoomvegetaties), het mogelijke aantrekken van planten en diersoorten (cultuurvolgers), de mogelijke verstoring van grotere zoogdieren en herpeten, en de effecten van (wijzigen van) beheer van bestaande bosjes en landschappelijke elementen;
- Beschrijf kort de bestaande landschappelijke structuur, inclusief de eventuele cultuurhistorische waarden en de visueel-ruimtelijke werking die het heringerichte gebied op zijn omgeving zal hebben.

¹³ De Vereniging Onderzoek Flora en Fauna wijst in inspraakreactie nr. 2 (bijlage 4) op enkele – deels karakteristieke – zoogdieren, vogels en amfibieën. Van andere groepen dieren en planten is geen relevante informatie voorhanden.

5.1.3

Recreatie en andere gebruiksfuncties

- Beschrijf de huidige en autonome verkeerskundige situatie en de geluidbelasting en de veranderingen hierin als gevolg van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- Ga in op de belevingswaarde voor bezoekers van het recreatiepark en omwonenden (inclusief landschapsbeleving en rustverstoring)¹⁴ en eventuele beperkingen voor huidige dagrecreatie;
- Beschrijf de gevolgen van activiteiten tijdens de aanleg en inrichting (bouwactiviteiten);
- Beschrijf de synenergetische effecten (Autotron, Vinkeloord en Hypeco-evenementen samen).

6.

VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie(s) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7.

LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoor-

¹⁴ In inspraakreactie nr. 3 (bijlage 4) wordt gewezen op het gegeven dat de vier direct omwonenden ook net naast het centrumgebied (met alle voorzieningen en mogelijke overlast) zijn gelegen.

deeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente Maasdonk moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat Libéma in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma;
- belangrijke leemten in kennis.